

Еривако

Науковий щоквартальник
№2 (2)(жовтень-грудень)

Київ-Миколаїв
2007

Засновник видання:

Науково-дослідний центр «Лукомор'є» Інституту археології НАН України

Зареєстровано як друкований засіб масової інформації. Наказ Міністерства юстиції України № 1201/5 від 3 грудня 2007 р. (Реєстраційне свідоцтво: КВ № 13415-2299Р)

Друкується за наукового сприяння Інституту археології НАН України та Інституту історії і права Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського

Головний редактор: *Олександр Тригуб*

Заступники головного редактора:

Ігор Смирнов, Ігор Кривошея

Відповідальний секретар: *Кирило Горбенко*

Редакційна колегія:**З історії:**

Шитюк М.М., д.і.н., професор
(голова редколегії)

Гребенніков Ю.С., к.і.н., доцент

Казьмирчук Г.Д., д.і.н., професор

Козак Д.Н., д.і.н., професор

Кривошея В.В., д.і.н., професор

Симоненко О.В., д.і.н., професор

Тригуб П.М., д.і.н., професор

Турченко Ф.Г., д.і.н., професор

Черних Г.Г., д.і.н., професор

Шкляж Й.М., д.і.н., професор

З політології:

Войналович В.А., д.пол.н., професор
(голова редколегії)

Гавеля В.Л., д.філ.н., професор

Гончар Б.М., д.і.н., професор

Іванов М.С., д.пол.н., професор

Котигоренко В.О., д.пол.н., професор

Крапівін О.В., д.і.н., професор

Левченко Л.О., к.пол.н., доцент

Наумкіна С.М., д.пол.н., професор

Троян С.С., д.і.н., професор

Шевчук О.В., к.пол.н., доцент

Рецензенти:

Ігнатуша О.М., доктор історичних наук, професор (Запорізький національний університет)

Водотика С.Г., доктор історичних наук, професор (Херсонський юридичний інститут Харківського національного університету внутрішніх справ)

Дерега В.В., кандидат політичних наук, доцент (Миколаївський державний гуманітарний університет імені Петра Могили)

Адреса редакції:

54003, м. Миколаїв, площа Комунарів 1, Інститут історії і права МДУ імені В. Сухомлинського, Науково-дослідний центр «Лукомор'є», **E-mail:** alextrigub@ukr.net

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Інституту історії та права МДУ імені В.О. Сухомлинського (протокол № 4 від 12 грудня 2007 р.)

Статті подаються в авторській редакції. Автори несуть відповідальність за достовірність фактів, імен та за граматичні і стилістичні помилки.

© Автори статей, 2007

© Науково-дослідний центр «Лукомор'є»

* *Емінак* (грец.) – за однією з версій, ім'я скіфського царя, що здійснював владу над Ольвією.

ЗМІСТ

Археологія

- Філатов Дмитро (Миколаїв)**
Археологічні розвідки на території лівого берегу Тилігульського лиману 5
- Горбенко Кирило (Миколаїв)**
Археологічні дослідження пам'яток пізнього бронзового віку в регіоні Степового Побужжя 14

Історія України

- Гузенко Юрій, Войтенко Анатолій (Миколаїв)**
Деякі аспекти використання ручної вогнепальної зброї українським козацтвом у середині XVII ст. 20
- Миронова Ірина (Миколаїв)**
Діяльність військово-польової пошти в Україні (друга половина XVII – початок XVIII ст.) 34
- Захарченко Валентина (Миколаїв)**
Михайло Драгоманов про життя і творчість Миколи Костомарова 41
- Степаненко Вікторія (Миколаїв)**
Митна політика царського уряду у другій половині XIX – на початку XX ст. (на матеріалах Півдня України) 45
- Балягузова Ольга (Миколаїв)**
Стан православної церкви у 1917-1920 рр.: український та регіональний аспекти 53
- Захарченко Олексій (Миколаїв)**
Освітні заклади по підготовці фахівців-аграріїв в період нацистської окупації України 63
- Ємельянова Ірина (Миколаїв)**
Маргінальність як риса українського соціокультурного типу 71

Краєзнавство

- Сухова Тетяна (Миколаїв)**
Учбові заклади морського відомства в культурному розвитку Миколаєва (кінець XVIII - перша пол. XIX ст.) 76
- Голомб Анна (Миколаїв)**
Проблема встановлення дати заснування смт. Братське та походження його назви 80
- Мінець Микола (Миколаїв)**
Матеріальне забезпечення народних училищ Херсонської губернії (1861-1917 рр.) 85
- Тригуб Олександр (Київ), Вовчук Людмила (Миколаїв)**
Основні напрямки діяльності іноземних консульств на Півдні України у другій половині XIX – початку XX ст. (на прикладі Миколаєва) 90
- Вербицький Віталій (Миколаїв)**
Водний спорт як засіб позашкільної практики фізичного виховання в освітніх закладах Одеського навчального округу (1894 – 1913 рр.). 98
- Тригуб Олександр (Київ), Дудар Лілія (Миколаїв)**
Діяльність АРА на Миколаївщині (1921-1923 рр.) 105
- Наші автори* 117